

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Anden behandling af lovforslag nr. L 237:

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1991.

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 12/3 92. Første behandling 19/3 92. Betænkning 22/4 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-3, §§ 5-9, §§ 11-17, §§ 20-29, §§ 35-38 og §§ 40-44

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 88:

Forslag til folketingsbeslutning i henhold til grundlovens § 47 med hensyn til statsregnskabet for finansåret 1989.

(Fremsat 22/4 92 i betænkning fra Finansudvalget).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til anden (sidste) behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslagets tekst vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 80:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af den fremtidige vandforsyning.

Af Martin Glerup (S) m.fl.

(Fremsat 25/3 92).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Selv om Danmarks Geologiske Undersøgelse i forbindelse med afrapporteringen af sidste års grundvandsovervågning fastslog, at der stadig er godt og rigeligt grundvand i Danmark, er beskyttelsen af grundvandet og sikringen af den fremtidige vandforsyning en af de vigtigste miljøpolitiske opgaver i de kommende år. Det har jeg allerede givet udtryk for i regeringens redegørelse for miljøindsatsen i 1990'erne, som blev udsendt i januar. Derfor synes jeg naturligvis, det er positivt, at forslagsstillerne bidrager til den meget vigtige diskussion om, hvordan vi skal beskytte grundvandet.

For kort tid siden udkom Vandrådets betænkning om Danmarks fremtidige vandforsyning, og Teknologinævnet har bidraget til de-

[Miljøministeren]

batten med en rapport og en offentlig høring om Danmarks grundvandsressourcer.

Det er kendetegnende for problemerne vedrørende grundvandet, at der er tale om en kompleks kombination af naturlige forhold og menneskeskabte påvirkninger. Dette indebærer, at der er store regionale forskelle på grundvandssituationen. Nogle steder er den sårbar, andre steder overudnyttet.

Det er også kendetegnende, at de indgreb, vi foretager for at beskytte grundvandet, oftest først kan registreres på længere, ja endda lang sigt. Det kan tage hundrede år, før vandet siver ned til grundvandet.

Regeringen har allerede taget en række initiativer med hensyn til grundvandsbeskyttelsen, fordi vi selvfølgelig er enige i, at dette er et meget alvorligt spørgsmål, og at vi har et stort ansvar for at sikre rent og rigeligt grundvand til kommende generationer. Derfor gjorde vi også det i handlingsplanen for et bæredygtigt landbrug, at vi besluttede at udpege 50.000 ha sårbare områder i Nordjyllands, Århus og Viborg Amter, hvor sårbarheden har vist sig at være størst.

Regeringen arbejder også for, at der i forbindelse med ekstensiveringsordninger for landbruget skabes bedre muligheder for at plante skov, herunder bynære skovarealer, som kan beskytte grundvandet.

Med affaldsdepotloven er der skabt økonomiske rammer for en oprydning af depoterne. Der er allerede opnået betydelige resultater med hensyn til kortlægning, og der er taget en række initiativer for at effektivisere oprydningsindsatsen. Desuden vil regeringen til efteråret fremsætte lovforslag om begrænsning af boligejernes værditab på de forurenede grunde.

Med hensyn til gennemførelse af vandbesparelser har amter og kommuner, som vi også talte om det i forbindelse med SF's beslutningsforslag nr. B 23 om en vandspareskilling, på eget initiativ kørt en række kampagner, som bl.a. har medvirket til, at vandforbruget i de private husholdninger er begyndt at falde ganske hurtigt.

Herudover kan indførelse af vandmålere betyde en yderligere reduktion af vandforbruget. Vi har netop øget adgangen til anvendelse af vandmålere i kommunerne ved det forslag, vi lige har stemt om, og jeg er indstillet på at ar-

bejde for, at der i løbet af eksempelvis en 10-års-periode indføres vandmålere, hvor det er muligt og rationelt, således at alle så vidt muligt betaler efter faktisk vandforbrug.

Miljøstyrelsen gennemfører i øjeblikket en undersøgelse af industriens vandforbrug. Forsøg inden for udvalgte brancher, ikke mindst slagteribranchen, har allerede vist, at der er meget store besparelsemuligheder.

Herudover tror jeg, at det på længere sigt kan blive nødvendigt at se vandindvinding og vandforbrug specielt i hovedstaden i en større regional sammenhæng, for her har vi jo overudnyttelsesproblemet. Det er min opfattelse, at de initiativer, regeringen allerede har taget, tager hånd om de problemer, forslagsstillerne nu rejser, og det vil sige, at vi må kunne løse disse problemer uden at oprette en vandfond med ekstraudskrivninger i den anledning. Når amter og kommuner bringer vandforbruget ned og i forvejen er forpligtet til at lave en vandforsyningsplan, er der ikke rigtig nogen grund til at sende dem 300 mio. kr. fra Folketinget til at gøre det, de gør i forvejen. Når kommunerne har vandsparekampagner, der virker, er der heller ikke nogen grund til at sende pengene til forskellige ganske udmærkede private organisationer, for at de skal foretage det samme én gang til.

Derfor tror jeg, at vandfonden er overflødig. Jeg bryder mig i øvrigt heller ikke om en vandfond, hvor øgede indtægter pr. automatik vil udløse øgede offentlige udgifter. Hvis man gør dette til et princip, vil område efter område ganske automatisk unddrage sig en samlet miljøpolitisk afvejning og prioritering.

Selv om jeg har rejst kritik af dette forslag, deler jeg naturligvis intentionerne, at det er vigtigt, at vi får afklaret målet for vores indsats, inden vi iværksætter nye initiativer. Vi skal være sikre på, at vi griber ind de rigtige steder, for ligesom der skal holdes hus med vandet, skal der faktisk også holdes hus med borgernes penge. Derfor skal det sikres, at vi griber rigtigt ind.

Jeg vil derfor til brug for det videre arbejde sørge for, at vi får lavet en sammenstilling af de initiativer, regeringen allerede har taget med henblik på grundvandsbeskyttelse, og de ideer, som er fremkommet inden for den sidste tid, bl.a. i form af dette beslutningsforslag og SF's beslutningsforslag samt Vandrådets og Tekno-

[Miljøministeren]

loginævnets bidrag. Hertil kommer redegørelsen om miljøindsatsen i 1990'erne, hvori regeringen netop har peget på, at man med henblik på at beskytte vandressourcerne, begrænse spildevandsmængderne og mængden af forurenende stoffer i spildevandet vil overveje, om man i højere grad skal anvende økonomiske styringsmidler i form af afgifter.

Anvendelsen af økonomiske styringsmidler skal her som andre steder naturligvis tilrettelægges således, at det er foreneligt med en fortsat forbedring af konkurrenceevnen. Desuden må anvendelse af økonomiske styringsmidler ske i sammenhæng med den omlægning af skatte- og afgiftsstrukturen i øvrigt, vi talte om tidligere i dag, og under hensyntagen til målsætningen om en stram offentlig udgiftspolitik og regeringens ønske om at sænke skattetrykket og holde sig den sociale dimension for øje. Endelig skal der være mulighed for borgerne for at ændre adfærd; ellers fremmes miljøet jo ikke.

Som jeg har nævnt det, er det ingen let sag at kaste sig ud i, og jeg tror, man her har kastet sig ud i en vandfond på et område, hvor penge ville være overflødige, fordi vi i forvejen er i gang og regeringen har taget initiativerne. Jeg synes derfor, at vi hellere samlet skal diskutere, hvad der videre er fornødent for at løse den miljømæssige hovedopgave at sikre godt og rigeligt grundvand. Og den diskussion synes jeg vi skal vende tilbage til til efteråret.

Martin Glerup (S):

Socialdemokratiet fremsætter dette forslag, fordi vi mener, at et af de vigtigste miljøspørgsmål i Danmark er at sikre den fremtidige vandforsyning, fordi grundvandet og dermed vandforsyningen trues af en række farer. Der findes over 2.000 gamle lossepladser, kemikaliefaldsdepoter og industrigrunde, hvorfra der siver miljøfremmede stoffer ned i grundvandet, og man er efterhånden træt af rapport efter rapport. Nitratbelastningen fra intensivt dyrkede områder uden beskyttende jordlag over grundvandet er et andet punkt. Et tredje punkt er overudnyttelse af vandressourcerne. I hovedstadsområdet bruges over 100 mio. m³ mere vand, end der gendannes på et år med normal nedbør.

Det er tre hovedproblemer, hvor der er behov for at sætte langt mere tempo på opryd-

ningen, end der hidtil har været. Vandrådet, der er nedsat af miljøministeren, siger, at det vil vare mellem 30 og 100 år, hvis ikke der tages alvorligt fat. Vandrådet anbefaler derfor, at der tilføres området yderligere midler. Storstrøms Amt anslår, at det vil vare op til 75 år at rydde op dér, og noget lignende gør sig sikkert gældende andre steder.

Men i stedet for, at tempoet bliver sat op eksempelvis inden for jordrensning, så går det den gale vej. I 1990 blev der rensat 150.000 t jord på danske jordrensningsanlæg; i 1991 faldt det til 130.000 t, så der er et problem med tempoet i oprydningen.

Desværre trues vandforsyningen adskillige steder, fordi der ikke ryddes op. Der kan nævnes Lyacgrunden i Ballerup, hvor der regnes med afværgepumpning i 20-30 år. På Røde Port Savværk tilhørende Skov- og Naturstyrelsen har miljøministeren vist heller ikke fundet penge til at få ryddet op efter en forurening i 27 meters dybde.

Den alt for svage indsats på dette område må høre op, hvis ikke punktforureningen skal ødelægge endnu mere grundvand. Det er efter vores opfattelse for slapt, at der pr. 1. januar 1990 kun var afsluttet undersøgelse af 15 pct. af de registrerede affaldsdepoter, selv om man har brugt en stor del af de afsatte midler til undersøgelsesarbejde.

Den væsentligste kilde til grundvandsforurening i landområderne er udvaskningen af kvælstof fra landbrugsdriften. Derfor er det nødvendigt at få sikret miljøprioriterede arealer over værdifulde grundvandsressourcer, og det haster, fordi nitraten er et stigende problem for adskillige vandværker, navnlig i et bælte fra Hanstholm over Himmerland til Djursland. Miljøstyrelsen anslår, at 2/3 af det grundvand, der dannes i dag, overskrider grænseværdien for nitrat. Landbrugets samlede bidrag til kvælstofbelastningen af vandmiljøet ved udvaskning fra rodzonen skønnes fortsat at være på samme niveau som i sidste halvdel af 1980'erne. Der er således behov for en række dyrkningsaftaler med landbruget, så grundvandet ikke bliver ødelagt.

Endelig er der grund til at fortsætte og intensivere vandsparekampagnerne, navnlig i områder med underskud på vandbalancen. Selv om der gendannes grundvand, er der samlet set fornuft i at bruge vand med måde, for det spa-

[Martin Glerup]

rer energi, at man undlader at pumpe vandmængder rundt i rørene, og det sparer også på belastningen af rensningsanlæggene.

Socialdemokratiet mener, det er nødvendigt at skaffe øgede midler til at rydde op, til at indgå miljørigtige dyrkningsaftaler og til at satse på vandbesparende foranstaltninger. Pengene skaffes via en afgift på ca. 100 kr. pr. husstand og 15 øre pr. m³ fra øvrige.

Vi vil gerne investere 500 mio. kr. om året i fremtidssikring af drikkevandet. Vi vil gerne undgå kemisk vandbehandling, som vi ved koster 3,00-4,50 kr. pr. l. Derfor mener vi, at der nu skal sættes handling bag alle rapporter og alle ordene.

Eva Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti er naturligvis helt enig med Socialdemokratiet i, at det er en vigtig og væsentlig opgave for Folketinget at sikre den fremtidige vandforsyning; derom er der ingen tvivl. Derimod er vi ikke sikre på, at den måde, Socialdemokratiet foreslår det skal gøres på, er den rigtige.

Vi ønsker ikke, at der skal oprettes en vandfond, og at der dermed skal lægges automatiske afgifter på borgerne. Vi henholder os dels til miljøministerens og regeringens rapport om miljøindsatsen i 1990'erne, dels til den konference om grundvandsressourcerne, vi på et tidligere tidspunkt af året deltog i, hvor der bl.a. lå undersøgelser fra Danmarks Geologiske Undersøgelse, som sagde, at grundvandsforsyningen var tilstrækkelig. Her fandt vi frem til, at der var en lang række løsningsforslag på vej, og at problemerne i øvrigt var komplicerede og bestemt ikke ens fra den ene del af landet til den anden. Derfor synes vi ikke, det er rigtigt, at der skal indføres en fælles løsning. Vi er indstillet på fleksible løsninger, der tager hensyn til, at forholdene er forskellige.

Jeg vil også understrege, at vi har taget fat på en lang række af problemerne. Det gælder spørgsmålet om oprydning af affaldsdepoter, det gælder spørgsmålet om vandsparekampagner osv. Derfor vil vi, selv om vi er helt enige i intentionerne, ikke gå ind for den løsning, Socialdemokratiet foreslår.

Filt Jensen (V):

På Danmarks 4,3 mio. ha falder der årligt ca. 700 mm nedbør. Det bliver til ca. 30 mia. m³,

og med et forbrug på ca. 1,2 mia. vil det sige, at vi bruger ca. 4 pct. Det tal lyder ikke af så meget, men bag det ligger der nogle meget store variationer fra landsdel til landsdel. I de østlige dele af landet er det en meget stor procentdel, der bliver udnyttet, dels fordi befolkningstætheden er stor, dels fordi vandressourcerne dér er mindre, fordi det er moræneområder, som har stor evne til at tilbageholde vand; det siver ikke ned til grundvandet i det omfang, det gør i egne, hvor der er sandjord. Lerjord kan holde ca. 2 mm vand tilbage pr. cm dybde, mens sandjord kun kan holde 1 mm. Derfor når der ikke så meget vand ned til grundvandet i lerjordsområder, som der gør i sandjordsområder.

Det virker også helt urimeligt, at landmænd i det midt- og vestjyske område skal betale en afgift for markvand. For det første er der ingen vandmangel i de områder, grundvandspejlet ligger højt, og for det andet kan det øvre jordlag ikke fastholde mere end den halve vandmængde af, hvad lerjord kan. En del af vandet bliver derfor i depot længere nede som grundvand, som ganske vist ligger ret højt, og så kan man tage det op igen, når der er behov derfor.

For øvrigt er det sådan, at hvis man mener det alvorligt med at ville formindske indholdet af nitrat i drikkevand, skulle man snarere præmiere de sandjordslandmænd, der kunstvander, idet de derved begrænser nitratudvaskningen. Forklaringen på det er, at afgrøderne om foråret tilføres den mængde kvælstof, de har behov for, hvad enten det sker som gylle, staldgødning eller handelsgødning. Får vi en tør sommer, og går væksten i stå, standser optagelsen af nitrat. Når efteråret kommer, er der så meget nitrat tilbage, at de efterårsgrønne afgrøder ikke kan optage det hele, og det overflødige nitrat bliver udvasket. Ifald der var blevet kunstvandet, ville afgrødevæksten være fortsat, og nitrat ville være blevet optaget. Jeg mener derfor, at vi ikke kan diskutere grundvandsproblemer, uden at vi også får diskuteret problemet med nitrat og får det sat på plads.

Den nu afdøde professor Poul Bonnevie, der var professor i miljømedicin og igennem 25 år var giftsagkyndig for Landbrugsministeriet og Miljøministeriet, skriver bl.a., at når vi har en grænseværdi for nitrat i drikkevand, som han selv har været med til i Verdenssundhedsorga-

[Filt Jensen]

nisationen at fastlægge, skyldes det alene, at den internationale standard med højst 50 mg pr. l skal anvendes også i lande, hvor man endnu ikke kan overholde grænseværdien for de fra tarmkanalen kommende kolibakterier, som skal være nul. Nitratets bakterielle reduktion af iltafgift fra nitrat til nitrit og dettes ændring af en del af blodfarvestoffet kan nemlig få den konsekvens, at det ødelægger hæmoglobinets evne til at transportere ilt i organismen.

Det er kun hos spædbørn op til 3-4 måneders-alderen, men det er ofte almindeligt i specielt afrikanske lande under primitive forhold, at man har den indstilling, at børn ikke skal have modermælk, men at de skal have kunstmælk rørt op i dårligt vand måske med højt nitratindhold og specielt med højt indhold af kolibakterier. Det, der er farligt, er, at de to ting findes i fællesskab. Så er det, man får de såkaldte blå børn.

Hvis vandet havde været kogt, var der ikke sket noget. Det sammentræf forekommer ikke længere i Vesteuropa, men det er dog sådan, at endnu i 1982 måtte man i Ungarn hospitalsbehandle ca. 100 spædbørn, fordi ukogt vand fra overfladebrønde, der alle var fækkalt forurenede, samtidig indeholdt over 100 mg nitrat pr. l. Da dette var den eneste begrundelse, har grænseværdien mistet sit medicinske grundlag i mange lande og også her.

Er tiden gået?

Formanden:

Den er gået.

Filt Jensen (V):

Jeg beklager. Jeg må måske komme ind på resten siden.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg takker hr. Filt Jensen for den gentagne belæring om nitratets velsignelser, men det er formentlig stadig væk sådan, at der findes en vejledende grænseværdi på 25 mg pr. l og en maksimal grænseværdi på 50 mg pr. l. Det fremgår af et EF-direktiv angående vandkvalitet, Danmark har tilsluttet sig på grund af mistanke om negative helbredsmæssige konsekvenser af et stort nitratindhold. Jeg vil godt spørge hr. Filt Jensen, om Venstre vil fremsætte et forslag om at få ændret det direktiv.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Jeg vil gerne henstille, at man her i landet får lavet en undersøgelse, der viser, om nitrat virkelig har den skadelige indflydelse, man påstår det har.

Det er sådan, at hvis man spiser grøntsager i et rimeligt og normalt omfang, og det mener alle er sundt, så optager man derigennem, uanset om det er økologisk eller normalt dyrkede grøntsager, mellem 400 og 600 mg nitrat om dagen. Hvis man skulle få det gennem drikkevandet, skulle man drikke 12 l vand om dagen med et indhold af den maksimale mængde nitrat. Alene det viser, at det er utænkeligt, at nitrat har den skadelige indflydelse.

Vi har i Danmark ikke haft mere end fem tilfælde af de såkaldte blå børn i de sidste 30-40 år, og i alle fem tilfælde har der været tale om børn, der har fået vand fra brønde, der var overfladeforurenede ikke bare med nitrat, men også med kolibakterier. Igen den samme sammenhæng.

Derfor vil jeg henstille, at man får lavet en undersøgelse af, om det er rimeligt, at vi har en sådan regel med hensyn til nitrat i drikkevand, inden vi laver disse for samfundet så enormt store investeringer bl. a. i de 50.000 ha, som blev nævnt, i det nordvestjyske område.

Gade (SF):

Når man hører Venstres ordfører sige, at vi skal have den nitratdiskussion på plads, og derefter hører indlægget, bliver man måske lidt forstemt, for jeg forstår hovedpointen sådan, at fordi nitratindholdet stiger år for år og man begynder at kunne høre alarmklokkerne, så skal vi ikke diskutere, hvordan vi får den stigning til at standse, og reparere på det, vi skal i stedet diskutere at sætte grænseværdien op.

Jeg er helt enig med Venstres ordfører i, at grænseværdier er politisk fastsat. Det er hele ideen med grænseværdier, det er der ikke noget nyt i. De bygger på en videnskabelig baggrund og er derefter politisk fastsat, og det er klart, det ikke kan bruges til noget som helst; det gælder alle grænseværdier. Men det interessante er, om Venstre i virkeligheden taler for, at vi i stedet for at løse problemerne skal justere grænseværdierne. Sådan hørte jeg indlægget, og det synes jeg er beklageligt.

[Gade]

Men til forslaget. SF har tidligere i denne samling fremsat forslag om indførelse af vandafgift. Vi foreslog 1 kr. pr. m³, og at pengene skulle bruges til én ting, nemlig investeringer i vandbesparelser, herunder støtte til opsætning af vandmålere, så man inden for en kort årrække kunne have vandmålere over hele landet. Nu kan jeg forstå, at miljøministeren er tilhænger af en sådan plan om, at der skal være vandmålere over hele landet, men inden for 10 år. Jeg mener, det er for lang en frist, men det er dog et fremskridt, at vi nu skal diskutere en sådan plan. En afgift kunne hjælpe til at finansiere et sådant system, men ikke alene.

Vores forslag er under behandling, og nu har vi også Socialdemokratiets forslag. Vi er positive over for forslagens formål, det giver sig selv. Jeg har selv i 8 år fra Folketingets talerstol advaret imod, hvad der kunne ske med grundvandet, og nu får vi alarmerende meldinger om, at man nu også kan måle det, man måske ikke kunne måle for 8 år siden, da vi startede denne diskussion, altså pesticider og den stigende mængde nitrat i grundvandet. Jeg synes, det er vigtigt, at Folketinget får en samlet plan for dette område, og jeg er altså positiv over for formålet og den plan, der ligger i forslaget.

Jeg synes, forslaget fra Socialdemokratiet lider af det problem, at afgiften, når det kommer til stykket, ikke er særlig stor, så de penge, vi får ind, ikke står mål med det kæmpe anvendelsesområde, man vil bruge dem til: støtte til oprydning efter kemikaliedepoter, noget, der har med landbruget at gøre, og miljøfølsomme områder. Det er alt for stort et anvendelsesområde, og det vil sige, at vi ikke rigtig får løst nogen af problemerne, hvis vi sætter det ind i denne sammenhæng.

Jeg mener, at grundvandsforureningen på landbrugsområdet først og fremmest skal afhjælpes ved, at vi får nogle EF-bestemmelser, som gør det muligt via EF's landbrugspolitik at give støtte til, at man ikke dyrker intensivt i en række områder, hvor vi specielt skal beskytte grundvandet. På kemikaliedepotområdet mener jeg at vi skal lade de forurenende virksomheder betale og ikke tilfældige vandforbrugere. Det er dog mere rimeligt at have en sammenhæng mellem dem, der har været med til at skabe problemet, altså virksomhederne, og deres forurening.

Jeg mener, vi skal bruge de to beslutningsforslag, der nu ligger i Folketinget, til at lave en samlet plan på dette område. Det første skridt kunne efter min opfattelse godt være det, ministeren har nævnt i dag, nemlig at ministeren vil lave en liste over alle de foreliggende initiativer på området, så vi får dem stillet op og set dem i sammenhæng inden for landbrugspolitikken og i forhold til en række andre ting, der kan være vigtige.

Jeg vil slutte med at understrege, at vi har brug for to ting for at få gjort mere ved dette område. Den ene er politisk stærke virkemidler. Vi kan bruge udvalgsarbejdet til at se på, om lovgivningen er stærk nok. Den anden er penge. Jeg er enig med Socialdemokratiet i, at der skal penge til, jeg mener bare, at de penge, vi får ind, skal bruges mere målrettet og præcist til bestemte formål, nogle til vandbesparelser, andre til oprydning af kemikalielossepladser, og så skal de hentes de steder, det er mest relevant.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Hr. Gade gav udtryk for den opfattelse, at Venstre mente, at når vi sine steder måske er ved at nærme os grænseværdierne for nitratindhold, er det ikke det problem, vi skal løse, vi skal hæve grænseværdierne. Det er en lidt forkert opfattelse, for det er ikke korrekt, at de er fastlagt på et videnskabeligt grundlag. De er fastlagt i Verdenssundhedsorganisationen, godt nok på et videnskabeligt grundlag, men det er på et videnskabeligt grundlag, hvor der tages højde for, at det skal have virkning i områder, hvor hygiejnen er lille, hvor drikkevandskvaliteten med hensyn til kolibakterier er dårlig, og at der er en meget nøje sammenhæng mellem nitratindhold i vand og kolibakterier. Det er kun, når de to ting er til stede samtidig, at problemet eksisterer. Derfor virker det ikke rimeligt, at vi i Danmark, hvor det problem ikke eksisterer, kører med en grænseværdi, der svarer til den, der er god at have i Afrika.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Blot den bemærkning, at jeg ikke kan få andet ud af det, hr. Filt Jensen siger, end at vi

[Gade]

skal ændre på vores grænseværdi i stedet for at løse problemerne. For hr. Filt Jensen må vel mene, at det er et problem, at der er et stigende nitratindhold i grundvandet – og nu tager jeg ikke stilling til, hvor grænsen ligger – eller er det ligegyldigt for Venstre?

Så vil jeg gerne sige til Venstres ordfører, at man kan ikke sige til ulandene, at de skal have skrappe regler end vi, og det er jo det, hr. Filt Jensen mener. Det vil sige, at vi har lov til at forurene mere end ulandene. Sådan vil det nødvendigvis blive opfattet. Jeg taler her om WHO's regler. Det er en helt umulig kamp, hr. Filt Jensen har skibet sig ind i.

Jeg vedgår, at alle grænseværdier, der har med miljøpolitik at gøre, er fastsat af nogle politikere. Men diskussionen er slet ikke, om de er fastsat helt præcist rigtigt. Det skal jeg bestemt ikke som hr. Filt Jensen gøre mig klog på. Men jeg skal gøre mig klog på, om vi synes, vi vil finde os i, at vi har en stadig stigende nitratforurening af vores grundvand.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Vi kan godt i lande, hvor man har en høj hygiejnisk standard, have andre regler for nitratindhold i vandet end i lande, hvor man ikke har det. Vi kan ikke se nogen rimelighed i at betale milliarder af kroner på foranstaltninger, som viser sig at være fuldstændig overflødige. Nitrat er ikke et problem i drikkevand, al den stund vi gennem grøntsager – uanset om de er dyrket biodynamisk, økologisk eller med kunstgødning – får så stor en mængde, at det svarer til 8, 10, 12 liter drikkevand med maksimumindhold af nitrat. Det viser hulheden i det problem, man stiller op, med nitrat i drikkevand i Danmark.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Hr. Filt Jensen er næsten en revolutionær mand. Han vil omstyrte samtlige videnskabelige sagkundskaber, der har lavet baggrundsmaterialet, som først WHO og siden EF har tiltrådt med Danmarks stemme.

Jeg vil derfor spørge, om Venstre vil stille forslag om, at det EF-direktiv på vandområdet bliver ændret. Jeg tror, det bliver en meget vanskelig opgave. Det er hr. Filt Jensen nok

også klar over, for det må immervæk være sådan, at hvis der er tvivl med hensyn til helbredsrisici på grund af miljøet, må den tvivl komme helbredet og dermed miljøet til gode. Sådan må det være.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det, jeg har slået til lyd for, er, at vi får lavet en virkelig undersøgelse af, om der er et problem. Hvis det viser sig, at der ikke eksisterer noget problem – og jeg mener, at der er meget, der tyder på, at et sådant problem ikke eksisterer – så må man tage initiativ til at få ændret et sådant direktiv.

Aage Brusgaard (FP):

Debatten har udviklet sig til at blive en debat om nitratindhold, og det tror jeg egentlig også er ret relevant, fordi det, der er foregået i de senere år, har skabt en frygt i befolkningen for nitrat, og det har nok haft den hensigt at indføre centralisering og dermed en vandmåler for hver forbruger og derefter en ny afgift. Det har jeg sådan set ikke været i tvivl om.

Lad mig indledningsvis sige, at Fremskridtspartiet siger nej til beslutningsforslag nr. B 80. Alle foreliggende undersøgelser, også dem fra Danmarks Geologiske Undersøgelse, bekræfter, at der er vand nok i Danmark, og at det er vand af god kvalitet. Det blev også sagt af formanden for Danske Vandværker på et møde her på Christiansborg for en 3-4 måneder siden.

Det betyder selvfølgelig ikke, at vi skal ødsle med det, at vi skal være ligeglade. Vand er næsten det eneste råstof, Danmark har, der er gratis, og det skal vi værne om. Det har Danmark også gjort, for ellers havde vi ikke haft det rene og fine grundvand, vi har nu. Det har vi, fordi den danske befolkning har værnet om det. Det her er det tredje beslutningsforslag, vi behandler i dag, som går ud på at finde nye skatter og afgifter. Der søges i alle kroge og alle hjørner. De to andre var B 31 og B 2. Det er nøjagtigt det samme.

Jeg vil gerne kommentere det, hr. Filt Jensen var inde på med hensyn til nitratindhold. Vi modtager alle sammen en masse breve fra borgere, der er utilfredse med, at deres brønde enten bliver lukket eller bliver truet med at skulle lukkes. Det er næsten alle sammen på bag-

[Aage Brusgaard]

grund af, at der har været målinger, hvor nitratinholdet har været lidt højere end 50 milligram pr. liter. Og dér har hr. Filt Jensen fuldstændig ret, når han siger, at det er bestemmelser, der egentlig ikke burde bringes i anvendelse her i Danmark. Det skal de i de lande, hvor befolkningen er meget mere modtagelig for diverse sygdomme. Det er fuldstændig horribelt, at der i et land som Danmark kan lukes en brønd, bare fordi nitratinholdet er lidt over et niveau, der er fastlagt med en kuglepen, men hvor det på ingen måde er videnskabeligt bevist, at det er sundhedsfarligt.

Vi ved, at der foreligger en undersøgelse fra Foulum Forsøgsstation. De har givet grise vand næsten helt uden nitrat i, de har givet grise vand med et nitratinhold på 50 milligram pr. l, og så har de givet grise vand med et nitratinhold, der var meget større end det, der kan forekomme i brønde her i Danmark. De grise, der havde den største tilvækst, som var mest sunde, da de blev slagtet, var dem, der havde fået den største mængde nitrat. Der er for mig at se intet som helst grundlag for at sige, at nitrat er så farligt, som det blev sagt.

Vi har, så vidt jeg ved, alle sammen fået et brev fra Sammenslutningen af Vandværker. De skriver på baggrund af dette beslutningsforslag bl.a.: »Vi må på det kraftigste protestere imod, at en stor fond i milliardklassen kommer Miljøstyrelsen i hænde, så ender det bare som et nyt skatteobjekt . . .«. Og så giver man en masse begrundelser for, at vi ikke skal have en afgift på drikkevand.

Vi har alle fået en betænkning fra Miljøstyrelsen, nr. 1/92. Der står i forordet: »Miljøministeren nedsatte i 1983 et vandråd til fremme af den bedst mulige udnyttelse af den faglige ekspertise på det hydrologiske område til gavn for forsknings- og forvaltningsmæssige opgaver vedrørende de danske vandressourcer.«

Det er tilsyneladende hele ekspertisen, der har været sat ind for at lave den rapport, som på side 71 konkluderer: »Sammenfattende er det Vandrådets vurdering, at den decentrale indvindingsstruktur er miljømæssigt skånsom og bør foretrækkes.«

De er altså fuldstændig enige om, at den decentrale struktur – altså med de små borer – er det miljømæssigt bedste, men så skriver de:

»Den nuværende decentrale vandforsyningsorganisation er imidlertid ikke velegnet

til at løse de fremtidige problemer på grund af et utilstrækkeligt økonomisk og teknisk grundlag.«

Jeg mener slet ikke, der er belæg for at sige, at de små vandværker ikke har økonomisk og teknisk grundlag for at overleve. De har deres fælles sammenslutninger, de har ingeniører og andre rådgivere til rådighed, når der skal etableres nye værker, og jeg mener faktisk, at de små vandværker kører udmærket.

Til slut vil jeg sige, at i Viborg Amt er man i gang med at lave en vandvindingsplan, og det mener jeg faktisk alle amter er i gang med. Jeg tror, at initiativer til sikring af grundvandsressourcer tages bedst, hvor vandet er, nemlig hos kommuner og amter. Det skal Folketinget så vidt muligt holde sig fra.

Svend Aage Jensen (CD):

Folketinget har adskillige gange behandlet forslag, der på en eller anden måde er afledt af vandmiljøplanen. Dette beslutningsforslag er et led i denne række.

Centrum-Demokraterne er enige i intentionerne i forslaget, der går ud på en fortsat sikring af rent drikkevand i Danmark i tilstrækkelig mængde. Det tror jeg alle kan være enige i. Når man læser forslaget igennem, efterlader det det indtryk, at rent drikkevand i tilstrækkelig mængde er en mangelvare i Danmark. Det er ikke tilfældet. Der er problemer omkring hovedstadsområdet med at skaffe godt vand i tilstrækkelige mængder. Det har været kendt længe; det hænger sammen med det meget store behov ikke blot på grund af indbyggertallet, men også som følge af industriens forbrug af vand. Det er et problem, der skal overvåges og løses i takt med et stadig øget forbrug som følge af bl.a. befolkningstilvæksten.

Når det drejer sig om det øvrige Danmark, vil jeg påstå, at med det regelsæt, der er sat i gang, og de regelsæt, der er besluttet eller påtænkt igangsat, herunder bl.a. løsning af problemer med affaldsdepoterne, vil vi også i fremtiden kunne nyde godt af at bo i et af de lande, der har den højeste drikkevandskvalitet.

CD finder det uhensigtsmæssigt og overflødig at udskrive en ekstra skat på vand for at oprette en vandfond med det skitserede formål.

Martin Glerup (S):

[Martin Glerup]

Jeg vil gerne sige tak for tilslutningen til intentionerne i forslaget.

Det er rigtigt, at Vandrådet blev nedsat for snart 10 år siden, og hr. Gade har nu i 8 år stået på denne talerstol og talt for, at der skulle ske noget. Regeringen vil gerne have, der skal ske noget, og der er lavet en masse rapporter, handlingsplaner, undersøgelser osv. Men problemet er, at alle de kønne ord ingenting hjælper, hvis de ikke bliver realiseret. Derfor har Socialdemokratiet fremsat dette beslutningsforslag, hvor vi anfører nogle vigtige punkter, hvor der bør gøres en intensiveret indsats, og hvordan man eventuelt kan finansiere sådan en indsats.

Der er ikke tale om en fiskal afgift i denne forbindelse, som hr. Aage Brusgaard siger, der er tale om en afgift, der alene går tilbage til miljøet for at fremtids sikre drikkevandsforsyningen i Danmark. Alle er enige om, at det er gået stærkt tilbage med drikkevandskvaliteten og med grundvandskvaliteten de sidste 10-15 år, og det er det, vi skal have sat en stopper for.

Det er ikke tanken, at Vandfonden skal operere fra centralt hold. Forslaget går netop ud på, at pengene skal bruges i kommuner og amter, således at man decentralt kan sætte ind dér, hvor problemerne er størst; dermed tager man også højde for de geografiske forskelle, som fru Eva Møller ganske rigtigt påpegede. Vi har lavet en fordeling af tilbageførslen af midlerne med 50 pct. på indbyggertal, 25 pct. på areal og 25 pct. på nitratbelastede vandværker.

Det, Socialdemokratiet gerne vil sikre sig via forslaget, er en højere prioritering af dette aspekt, når vi skal tale om en samlet miljøafgiftsløsning, og vi er enige i, at det snart skal diskuteres, da det er uhyre vigtigt. Det er mindre afgørende for os, om det bliver lige nøjagtig i denne form. Vi er meget forhandlingsvenlige, men det er et ufravigeligt krav, at der nu sættes ind i praksis. Det kan ikke nytte, at det skal tage 100 år at få ryddet op efter de affaldsdepoter. Selvfølgelig skal forureneren betale dér, hvor man kan føre forureningen tilbage til vedkommende, men hr. Gade ved jo godt, at der er en række områder, hvor man ikke er i stand til at forfølge forureneren, fordi vedkommende fortøner sig i tågen langt tilbage i fortiden. Det er i meget høj grad fortidens synder, det drejer sig om.

Fra vores side er det ment som et udspil til, at der skal ske noget i praksis, og at vi skal sige farvel til alle de pæne ord – dem har vi nok af. Lad os få dem sammenstillet, men vi skal ikke bruge år og dag på det. Lad os få noget effektivt sat i gang ude i marken.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg er enig med hr. Martin Glerup med hensyn til behovet for handling og behovet for at skaffe økonomi bag det.

Jeg tager ordet for at forklare det, jeg sagde vedrørende diffuse kilder, hvor man ikke kan finde den, der er ansvarlig for forureningen.

Vi er – ligesom grundtanken i dette forslag – også indstillet på at hente pengene hos nogle andre. Vi peger bare på, at pengene skulle tages fra den forurenende industri, hvilket vi også tidligere har stillet forslag om i Folketinget. Det kunne være en afgift på udledninger fra den eksisterende industri. Det er selvfølgelig ikke nødvendigvis dem, der har lavet den forurening, der kommer fra diffuse kilder eller fra steder, hvor vi ikke kan finde den skyldige, men vi synes, det er mere rimeligt at pålægge den produktion, der indebærer en eventuel risiko for miljøproblemer i fremtiden, en afgift, end det er at lægge afgiften på det almindelige husholdningsforbrug af vand. Det var grundtanken i mit ræsonnement på dette punkt.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Det har været en god og konstruktiv debat, vi har haft om Socialdemokratiets beslutningsforslag. Vi er stadig væk enige i sigtet, og jeg er glad for, at der er enighed i Folketinget med hensyn til at sørge for, at der er godt og rigeligt grundvand i Danmark.

Men jeg vil lige anholde bemærkningen om, at der ikke sker noget. Når man ser på de forslag, som er anført i forslaget til folketingsbeslutning, så taler man bl.a. om oprensning af de mange kemikaliegunde. Der er en handlingsplan i gang, og der i år afsat 140 mio. kr. til oprensning.

Det er rigtigt, at der har været brugt lang tid til at undersøge og vurdere disse grunde, men tempoet i oprensningen er stigende. Det er også rigtigt, at det kan tage mange år, hvis ikke tempoet øges. Men det gør det. En af stopklodserne har bl.a. været, at man ikke vidste, hvad

[Miljøministeren]

ren jord var. Derfor satte jeg i fjor en undersøgelse i gang, som skulle fremme acceptkriterier for rensed jord. Der er jo en prop i hullet, når man ikke ved, hvornår den jord, der er bragt til rensning, er ren. Det arbejde er i god gænge, og vi er det første land i verden, der laver det. Et udkast til vejledning for olie- og benzinformuren jord er for længst sendt til en ekstern høring, hvor fristen udløber den 14. maj. Det er en af forudsætningerne for at komme videre, at vi har fået skabt denne viden.

Jeg har nævnt, at vi vender tilbage med depotloven til efteråret.

Den miljøvenlige drift af kildepladserne er vi også i gang med. I handlingsplanen for et bæredygtigt landbrug tog vi 50.000 ha ud, og jeg er indstillet på, at vi skal gøre det finere. Jeg tror faktisk, vi skal drive vores vandpolitik med skalpel. Hvis vi ikke bare skal have nogle brede, generelle ordninger, som rammer tilfældigt nogle steder, overspiller nogle steder og underspiller andre steder, så skal denne vandstrategi være en skalpelstrategi.

De vandbesparende foranstaltninger er i gang fra kommunernes side, som jeg har nævnt ved tidligere lejligheder. Amtskommunerne laver disse prioriterede vandhandlingsplaner allerede i dag – og har pligt til at lave dem.

Så jeg synes ikke, man skal efterlade det indtryk, at vi ikke foretager os noget. Men selvfølgelig skal vi gøre alt det, der er nødvendigt for at sikre godt og rigeligt grundvand. Jeg har tilbudt udvalget at lave denne oversigt. Den gør det ikke alene, men den er forudsætningen for, at vi rammer rigtigt, at skalpellen kommer til at sætte ind de rigtige steder.

Jeg har intentioner om at invitere udvalget til et seminar til september, som skal dreje sig om vand, for det er en af vores hovedopgaver, og så synes jeg, at vi samlet skal lave den rigtige vandstrategi og handlingsplan til efteråret.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det glæder mig, at miljøministeren langt om længe får fastsat grænseværdier for, hvornår jord er ren. Jeg kan forstå, at det drejer sig om den olieforurenede jord, og jeg vil derfor gerne spørge om, hvornår grænseværdierne for de mere komplicerede sager kommer, tungmetaltholdig jord osv. Det er også stærkt påkrævet. Det er en kendsgerning, at der i dag bliver ren-

set alt for lidt af den giftige jord, og det tempo skal sættes op, ellers vil det vare 100 år, før vi får rensed op. Miljøministeren har selv sagt, at 40 pct. af affaldsdepoterne og lossepladserne fra tidligere er en trussel mod grundvandet. Derfor må vi simpelt hen have sat mere tempo på disse ting, og samfundet må solidarisk sørge for, at der sker noget på området.

Det gælder også med hensyn til miljøvenlig drift af kildepladserne. Der har vi igen et eksempel på, at man tror, man kan miljøsikre kildepladser for 900 kr. pr. ha. Enhver ved, at det er en umulig opgave, hvis man skal udtage god landbrugsjord for 900 kr. pr. ha. Det hænger simpelt hen ikke sammen, og derfor bliver der brug for nogle midler til dette område. Vi har i al beskedenhed anvist én måde at finansiere det på, men deltager gerne i drøftelserne om, hvordan vi kan få den helt rigtige strategi. Men lad det ikke vare år og dag.

Miljøministeren (Per Stig Møller):

Nu skal vi ikke gøre dette til en lang diskussion om ord, men det er ikke rigtigt, at man »langt om længe« har foretaget sig noget. Sidste forår satte jeg et arbejde i gang med henblik på, at vi skulle have acceptkriterier for rensed jord. De findes ingen steder. Man må så give den danske videnskab og Miljøstyrelsen tid til at lave dem, således at de også er holdbare, idet der ellers ville være et stort erstatningsansvar, hvis man kom med uholdbare retningslinier.

Så det er lidt urimeligt over for disse udmærkede mennesker, som har lavet det første arbejde af den art, at sige, at vi »langt om længe får fastsat disse grænseværdier«.

Som jeg tidligere har nævnt, er acceptkriterier for olie- og benzinformuren jord på gaden om ganske kort tid. De andre følger med 6 måneders mellemrum, for det er rigtigt, som hr. Martin Glerup siger, at de er sværere og sværere at lave, og derfor tager det længere tid, men lad os nu sørge for, at det bliver gjort ordentligt.

Vi har også netop udsendt en serie branchevejledninger vedrørende forurened jord, og vi har udsendt en vejledning, hvorefter man skal prioritere affaldsdepoterne, for der er forskel på, om de kommer til at ramme grundvandet eller ikke kommer til at ramme grundvandet; om jorden skal bruges til en børnehav eller

[Miljøministeren]

om den ikke skal bruges til en børnehave, men f.eks. til kontorhus. Og dér er det vigtigt, at vi renser de områder op, hvor der er fare for grundvandet, og hvor der kan være tale om, at det er en følsom anvendelse af overfladen. Man skal ikke bare rense op, hvor det egentlig ikke er særlig nødvendigt at rense op. Man kan kapsle ind dér og så gribe ind senere.

Der er ikke tale om, at vi langt om længe er vågnet op, vi har faktisk været i gang i hele min ministertid, og vi har fået styrket nogle redskaber, som ikke eksisterede før. Lad os ikke gøre det til en lang diskussion om noget, som går ganske udmærket, men som vi er enige om skal gå bedre, når vi vender tilbage til det til efteråret.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne understrege, at jeg for mere end 3 år siden – ganske vist fra en anden politisk plads, nemlig som formand for miljøudvalget i et amt – bad om at få nogle acceptkriterier for, hvornår jord var rensat. Det bad jeg om, fordi en virksomhed med jordrensning som speciale ønskede at slå sig ned i mit amt. Der er altså stadig væk ikke kommet noget svar, og derfor mener jeg, at det går langsommeligt. Men jeg er da glad for, at det nu sker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.56

Mødet genoptaget kl. 13.15

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 85:

Forslag til folketingsbeslutning om byøkologi.
Af Lise Hækkerup (S) m.fl.
(Fremsat 9/4 92).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Miljøministeren (Per Stig Møller):**

Indledningsvis skal jeg pointere, at regeringen er enig i beslutningsforslagets hovedsigte, nemlig at byernes miljø til stadighed skal søges forbedret. En af hovedsigtelinierne med landsplanredegørelsen »Danmark på vej mod år 2018«, som regeringen netop har udsendt, er, at vi skal arbejde for »smukke, rene og velfungerende byer«. Klarere kan det jo ikke siges.

Regeringen er endvidere positivt stemt over for tanken om, at omdannelsen af vore byer skal ske på en økologisk hensigtsmæssig måde, således at det medvirker til en også på længere sigt bæredygtig udvikling af vores miljø og vores omgivelser – ikke alene lokalt, men også globalt naturligvis.

Det er imidlertid en kendsgerning, at der allerede i dag gennemføres en lang række aktiviteter på dette område ikke bare fra regeringens side, men også gennem en stor lokal indsats. Gennem de sidste 3 år har Planstyrelsen sammen med Boligministeriet og Energistyrelsen støttet Dansk Byplanlaboratoriums projekt »Byøkologiske Initiativer«, som har til formål at indsamle erfaringsmateriale samt at informere og dokumentere om byøkologi.

I løbet af de 3 år, projektet har eksisteret, er der skabt et udmærket overblik over, hvordan der arbejdes med byøkologi i Danmark. Meget af arbejdet foregår imidlertid under andre overskrifter end den byøkologiske, og man bør være opmærksom på, at dette arbejde ikke nødvendigvis bliver bedre eller gavner byens miljø mere, bare fordi man giver det en ny etiket og nu kalder det byøkologi.

Herudover arbejdes der fra statsligt hold med en lang række initiativer og projekter, der på forskellig måde medvirker til at forbedre byernes miljø, et arbejde, der dækker en betydelig del af de aspekter, forslagsstillerne foku-